

UMOWA ZBIOROWA

ustalająca warunki pracy i płacy gajowych na rok służbowy 1937/38 na obszarze województw: wileńskiego i nowogródzkiego.

Komisja Polubowna, powołana na podstawie ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami i pracownikami rolnymi, w składzie: Przewodniczącego — przedstawiciela Inspektoratu Pracy XII Okręgu w Wilnie, przedstawicieli Zrzeszenia Związków Właścicieli Lasów ze strony pracodawców, oraz przedstawicieli Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych województw: wileńskiego i nowogródzkiego, Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych w Polsce Z.Z.Z. i Chrześcijańskiego Związku Zawodowego Leśników i Pracowników Rolnych ziemi wileńskiej ze strony pracowników, na posiedzeniach w dniach 8 i 9 marca 1937 r. w Wilnie

ustaliła:

I. Zasady ogólne.

§ 1.

Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców leśnych, z wyjątkiem lasów państwowych, posiadających obszar leśnego nie mniej, niż 150 ha, z drugiej zaś strony — stałych fizycznych pracowników leśnych zatrudnionych jako gajowi.

Stali pracownicy, zatrudnieni na obszarach leśnych poniżej 150 ha wyłącznie przy dozorowaniu lasu, winni otrzymywać wynagrodzenie nie mniejsze niż ordynariusze.

§ 2.

Umowa niniejsza obowiązuje od dnia 1 kwietnia 1937 r. do dnia 31 marca 1938 r.

W razie niewypowiedzenia niniejszej umowy przez organizacje, które ją zawarły, co najmniej na trzy miesiące przed terminem, umowa ta przedłuża się automatycznie na następny okres roczny.

§ 3.

Rok służbowy pracowników objętych niniejszą umową zaczyna się 1 kwietnia a kończy się 31 marca roku następnego, przy czym obie strony obowiązują co najmniej trzymiesięczny termin wypowiedzenia indywidualnych umów pracy.

Pracownikowi, któremu wymówiono pracę, pracodawca obowiązany jest wydać przy wymówieniu zaświadczenie o zwolnieniu (konotatkę). Konotatka winna zawierać imię i nazwisko pra-

cownika, charakter jego pracy, czas i miejsce pracy, datę zwolnienia oraz podpis pracodawcy lub jego zastępcy.

W konotatce nie wolno umieszczać pod rygorem jej nieważności żadnych znaków i uwag, któreby mogły utrudnić robotnikowi otrzymanie innego zatrudnienia.

Niewypowiedzenie we właściwym terminie, najpóźniej do dnia 1 stycznia włącznie, umowy pracy przedłuża ją nadal.

Uchylenie się od przyjęcia wypowiedzenia umowy tejże nie przedłuża.

§ 4.

Zatargi wynikłe na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a pracownikami oraz rozwiązywanie stosunku służbowego w ciągu roku regulują komisje rozjemcze, bądź sądy państwowe — według kompetencji.

Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno: pracodawcom wstrzymywać świadczeń, pracownikom zaś przerywać pracy.

W wypadkach ciężkiego przewinienia pracodawca może wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem świadczenia, w razie jednak wygrania sporu przez pracownika, pracodawca winien wydać zaległe świadczenia z dodatkiem miesięcznym 2% od wstrzymanej należności.

Dziesięciokrotne systematyczne nieujawnienie kradzieży lasu stanowi jedno z przewinień pracownika.

W razie zalegania z wypłatą wynagrodzenia gotówkowego lub naturaliów:

a) gdy zaległość jest niezawiniona przez pracodawcę, wówczas w myśl ogólnych zasad prawa przysługują robotnikowi tytułem odszkodowania za opóźnienie odsetki ustawowe, licząc od dnia wymagalności wynagrodzenia; w myśl obecnie obowiązujących przepisów wynoszą odsetki te 8 od 100 w stosunku rocznym; w myśl art. 248 § 2 Kodeksu Zobowiązań, odsetki te należą się bez potrzeby wykazania jakiegokolwiek szkody i bez względu na to, czy pracodawca dopuścił się winy;

b) gdy zaległość jest zawiniona przez pracodawcę, odsetki zwłoki wynoszą półtora procent w stosunku miesięcznym.

§ 5.

Umowa niniejsza stanowi dla województw wileńskiego i nowogródzkiego w myśl ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne, niż warunki umowy niniejszej, są nieważne i ulegną zastąpieniu przez warunki niniejsze.

§ 6.

Pracownik otrzymuje od pracodawcy książeczkę obrachunkową, zawierającą kontrolę wydawanych świadczeń i spis powierzonych mu inwentarza. Książeczka ta winna być podpisana przez pracodawcę lub jego zastępcę oraz pracownika. Poza tym pracodawca wydaje bezpłatnie gajowym jeden egzemplarz niniejszej umowy na ręce wybranego przez nich przedstawiciela.

Książeczki obrachunkowe, złożone u pracodawcy, nie powinny być dłużej przetrzymywane, niż 10 dni.

II. Stosunek wzajemny.

§ 7.

Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracownika i ściśle przestrzeganie warunków umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac, przewidzianych umową.

Pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ściśle przestrzeganie zawartych umów, pilne i sumienne spełnianie obowiązków, a w pierwszym rzędzie wykrywanie kradzieży i meldowanie o nich swej zwierzchności, dążność do jak największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wy-

konywania obowiązków służbowych oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obchodzie leśnym ich pieczy powierzonym.

§ 8.

Pracownicy, objęci niniejszą umową, nie mogą być używani przez pracodawców i ich zastępców czy też przełożonych do posług osobistych, bądź też pracy, nie mającej związku z ich obowiązkami zawodowymi, z wyjątkiem specjalnych okoliczności.

III. Warunki wynagrodzenia.

§ 9.

Gajowy otrzymuje wynagrodzenie w gotówce oraz w naturze, przy czym wynagrodzenie w naturze może być, zależnie od umowy indywidualnej, wydawane bądź w postaci roli i łąki, bądź w życie.

Najniższe wynagrodzenie gajowego w gotówce wynosi 90 zł w stosunku rocznym.

Najniższe wynagrodzenie gajowego w naturze wynosi: 4 hektary ziemi — w tym co najmniej 1/2 hektara łąki, 1/2 hektara ziemi ornej przy gajowie pod ziemniaki i ogrodowinę i 3 hektary ziemi ornej pod pozostałe ziemniaki — oraz pastwisko dla krów.

Jeżeli umowa indywidualna przewiduje wydawanie żyta wzamian ziemi, gajowy otrzyma w stosunku rocznym:

za 1/2 ha łąki — 5 kwintali żyta,
za 1/2 ha ziemi pod ziemniaki i ogród — 5 kwintali żyta,
za 3 ha pozostałej ziemi po 4,5 kwintala żyta od każdego niewydanego hektara.

§ 10.

Jeżeli pracodawca wymaga, aby gajowy nosił umundurowanie, obowiązany jest sprawić je na swój koszt.

§ 11.

Gajowy otrzyma w stosunku rocznym drzewa opałowego w szczapach lub kraglakach 24 metry sześciennie przestrzenne miękkiego lub 18 metrów sześciennych przestrzennych twardego.

Opał, o ile pracownik nie posiada konia, winien być dostarczony do miejsca zamieszkania pracownika.

Opał wydaje się co najmniej na miesiąc z góry.

§ 12.

Gajowy ma prawo na dworskiej oborze względnie w odpowiednich zabudowaniach przy gajówce trzymać dwie krowy z przychowkiem do 6 tygodni.

Gajowy ma prawo trzymać w dowolnej ilości trzodę w chlewach w granicach istniejącego przy mieszkaniu służbowym pomieszczenia.

Trzody chlewnej w lesie paść nie wolno.

§ 13.

Pracownikowi, wzywaniem do sądu w charakterze świadka, sprawach pracodawcy lub delegowanemu w interesach tegoż pracodawcy, wypłacane będzie stawanie: za całą dobę 2,50 zł, za obiad 1,25 zł, za kolację 1 zł.

IV. Mieszkanie.

§ 14.

Istniejące mieszkania służbowe gajowych winny być przez pracodawców doprowadzone do stanu używalności.

Izby winny być wytykowane, ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach.

W oknach mają być całe szyby; w razie stłuczenia szyby obowiązany jest pracownik wstawić nową w ciągu najdalej dwóch tygodni.

Wapna do bielenia dostarcza pracodawca dwa razy do roku w ogólnej ilości 15 kg na mieszkanie.

Podłogi mają być położone, a piece doprowadzone do należytego porządku przed 1 listopada.

Mieszkania mają być ze szczelnym dachem; tam, gdzie dachy są popsułe, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich.

W majatkach, gdzie zacieka woda do piwnicy i mieszkań pracowników, winny być poczynione zabezpieczenia w ciągu lata od wody napływowej.

Pracodawcy i pracownicy winni dbać, aby otoczenie mieszkań było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien oraz zastąpienie zgniłych cembrych nowymi, lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia.

Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości, aniżeli 20 metrów od mieszkań służbowych. W pobliżu mieszkań znajdować się mają zasłonięte usty.

Pracodawcy winni dążyć do zakładania przy gajówkach ogródków owocowych, w szczególności przez dostarczanie drzewek.

§ 15.

Pracownicy obowiązani są utrzymywać mieszkanie w należytnym porządku; trzymanie inwentarza w mieszkaniu, chociażby najkrótszy czas, jest stanowczo wzbronione.

Bez zgody pracodawcy nie wolno przyjmować sublokatorów.

Przy wprowadzeniu się pracownik melduje pracodawcy skład swej rodziny.

§ 16.

Drobny remont mieszkania (gajówki) i budynków gospodarczych, nie wymagający sił fachowych, skutecznie gajowy materiałami dostarczonymi przez pracodawcę.

§ 17.

Gajowi, prowadzący gospodarstwo na przydzielonych im deputatach — gruntowym i łąkowym, muszą posiadać odpowiednich rozmiarów budynki gospodarcze na pomieszczenie zbiorów, dobytku i narzędzi.

§ 18.

W nowobudujących się mieszkaniach dla gajowych winny być obowiązkowo uwzględniane co najmniej jedna izba mieszkalna, kuchnia, komora i sieni.

§ 19.

Pracownicy, zajmujący mieszkania własne, otrzymują odszkodowanie za nieotrzymanie mieszkania od pracodawcy w wysokości 60 zł rocznie.

V. Urlopy.

§ 20.

Gajowy otrzymuje w ciągu roku 12 dni urlopu w dni nieswiadczone, bez potrącenia świadczeń.

Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą względnie przełożonym, z wyjątkiem wyjazdów, spowodowanych pisemnym wezwaniem związków zawodowych, w tych bowiem wypadkach pracodawca winien jest zgodzić się na zaproponowany dzień urlopu, nie więcej jednak, jak dla 2 pracowników z nadleśnictwa.

Pracownik na czas uzyskanego w myśl powyższego urlopu winien na żądanie pracodawcy lub przełożonego dać pewnego zastępcę, którego opłaca pracodawca według cen miejscowych, nie mniej jednak niż 2 zł dziennie.

VI. Ubezpieczenie i nauka dzieci.

§ 21.

Gajowi oraz członkowie ich rodzin korzystają z pomocy leczniczej na zasadach, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 października 1933 r., wydanym w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o pomocy leczniczej dla pracowników rolnych (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 673).

§ 22.

Pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego zwolnić gajowego li tylko z tytułu jego starości; mogą go jednak skutkiem starczej niezdolności do pracy przemieścić do czasu ustawowego rozwiązania tej sprawy na emeryturę, która winna zapewnić emerytowanemu mieszkanie i połowę świadczeń gajowego.

Przepis ten dotyczy pracowników, którzy przepracowali na dobro pracodawcy lub danego gospodarstwa leśnego 25 lat — i jeżeli ukończyli 55 lat lub też utracili co najmniej 50% zdolności do pracy.

Gajowy, przeniesiony na emeryturę, obowiązany jest zwolnić gajówkę, w zamian zaś otrzymuje od pracodawcy mieszkanie lub równoważnik w gotówce w wysokości 60 zł rocznie.

§ 23.

Na wypadek śmierci pracownika pozostała po nim rodzina otrzymuje na koszt pogrzebu 30 złotych i trumnę, zrobioną na miejscu, lub w razie odmowy przyjęcia trumny równoważnik w gotówce w wysokości 15 zł.

§ 24.

Na wypadek śmierci żony pracownika otrzymuje on na koszty pogrzebu 25 złotych, na wypadek śmierci dziecka — 15 zł.

We wszystkich wypadkach powyższych otrzymuje on również trumnę, zrobioną na miejscu, lub w razie odmowy przyjęcia trumny równoważnik w gotówce w wysokości 15 zł.

§ 25.

Do czasu wprowadzenia ubezpieczeń pogrzebowych na wypadek śmierci gajowego żona lub dzieci zmarłego mają otrzymać przez pół roku połowę świadczeń w naturze i gotówce, przewidzianych dla gajowego w niniejszej umowie.

W razie niedawania przez pracodawcę powyższych świadczeń w naturze w całości lub częściowo, pracodawca winien wydać jednorazowo lub w dwóch ratach kwartalnych ekwiwalent gotówkowy według cen miejscowych:

za ordynarię równoważnik	400 kg żyta,
za utrzymanie krów	375 kg żyta,
za kartofle	225 kg żyta,
za opał	150 kg żyta,

W tym wypadku rodzina zmarłego pracownika ma prawo mieszkać w gajówce przez czas jednego miesiąca od dnia śmierci pracownika.

§ 26.

Pracodawcy opłacają początkową naukę dzieci gajowych tam, gdzie wymaga to osobnych opłat lub dopłat.

§ 27.

Nowy gajowy, obejmujący posadę po zmarłym, bądź ustępującym w ciągu roku, winien ułożyć się polubownie z rodziną zmarłego co do wszelkich sprzętów i zasiewów.

Jeżeli do zgody nie dojdą, pracodawca reguluje tę sprawę w następujący sposób:

Nowy pracownik obowiązany jest zwrócić ustępującemu lub rodzinie zmarłego pracownika, jeżeli nie zebrali jeszcze plonów, koszty zasiewów i uprawy oraz w stosunku do każdego przepracowanego miesiąca 1/12 część zboża, kartofli i siana, przewidzianych przy wynagrodzeniu w naturze.

Jeżeli zmarły lub ustępujący pracownik zebrał plony, winien z zebranych plonów wydać nowemu pracownikowi 1/12 część zboża, kartofli i siana, przewidzianych przy wynagrodzeniu w naturze, za każdy nieprzepracowany miesiąc do końca roku służbowego.

Pracownik, ustępujący z końcem roku służbowego, otrzymuje od nowego pracownika wartość zasiewu i uprawy.

We wszystkich powyższych wypadkach odszkodowania, zamiast w naturze, mogą być regulowane w całości lub częściowo gotówką według cen miejscowych.

Wilno, dnia 9 marca 1937 r.

Przewodniczący Komisji Polubownej
Inspektor Pracy 62 Obwodu:

(—) *St. Fedeci.*

Przedstawiciele Zrzeszenia Związków
Właścicieli Lasów:

(—) *A. Soltan*, (—) *J. Dembiński*,
(—) *Al. Mineyko*, (—) *H. Wańkowicz*.

Przedstawiciel Związku Zawodowego
Robotników Rolnych i Leśnych województwa wileńskiego i nowogródzkiego:

(—) *Feliks Guiss*.

Przedstawiciel Związku Zawodowego
Robotników Rolnych i Leśnych w Polsce Z. Z. Z.:

(—) *C. Krzyżowski*.

Przedstawiciel Chrześc. Związku Zawodowego Leśników i Pracowników Rolnych ziem wileńskiej:

(—) *W. Ostrowski*.